

De undværlige

Den 21. februar 2010 slutter Jacobs håndskrevne dagbog. Han prøver at skrive i den, da han ligger i HABS'en efter ildkampen.

21/2. CIMIC (combat)

Har lige oplevet enhver gruppeførers værste mareridt: at se halvdelen af ens gruppe såret i løbet af et sekund. Et morternedslag det forkerte sted. Jeg var længst til højre og var lige faldet, så jeg lå ned. Så lyder der et brag, og jeg ser fire mand lige ved siden af mig falde om, mens de stadig skyder. Deres ansigter forvredet i en blanding af smerte og vrede.

Så går han i stå. Han lægger dagbogens sorte markørspor ind på siden. Men han får aldrig skrevet mere.

Delingen skal til debriefing oven på dagens kamp. Pløger leder den med stor grundighed. Forsvaret er blevet bedre til at tage hånd om soldaternes psyke de senere år. Engang åbnede danske soldater massegrave på Balkan og kæmpede i Irak, som var de mænd uden følelser. De fik ikke meget hjælp til at bearbejde de voldsomme oplevelser, for Danmark manglede erfaring som krigsnation. Men i dag er soldaterne også trænet til at tale om, hvordan de har det.

Jacob ved, at der er nødvendigt, og det falder ham ikke svært.

Nogle gange kan Pløgers debriefinger føles urimeligt lange, men i dag er Jacob taknemmelig for delingsførerens omhyggelighed, selv om en snert af bitterhed stadig prikker. Han sagde jo, at det kunne gå galt derude. Men under debriefingen fyldes Jacob mest af taknemmelighed. Han ser hele tiden for sig, hvordan kammeraterne kom myldrende frem, da han havde mest brug for dem. Og alle er fulde af opmuntring og forståelse, ros og dunk på skulderen, da de sidder mellem fællesrummets finervægge og gennemgår delingens første alvorlige rystetur. Jacob tænker på drengene, der bliver behandlet på felthospitalet i Camp Bastion. Han beslutter sig for at sige præcis, hvordan han har det, da han får ordet.

Tårene løber, da han takker alle dem, der hjalp ham og drengene derude. Og han ser kun anerkendende blikke over de sandfarvede T-shirts og spættede ørkendragter.

”Jeg har det ikke så godt med at skulle derud igen lige nu,” indrømmer han.

”Det skal I lige vide.”

Jacob ved godt, at han skal op på hesten igen, men lige nu tænker han kun med frygt på zonen. Stemningen er intens i lokalet. Han tænker på eksplosionen. På følelsen af at være omringet og magtesløs. På, hvordan han gravede et hul til sin hage for at kunne presse sig længst muligt ned i jorden. På, at delingen bad om luftstøtte, men ikke fik det. Og på, hvad der ville være sket, hvis ikke andre var kommet til undsætning. Han kunne aldrig have fået drengene ind alene, og han hader at miste kontrollen.

Resten af dagen græder han meget. Og taler meget, indtil han føler sig mere udtørret og mat end rystet. Han ved, at alle reaktionerne er normale, og er ikke bange for dem. Men han er bange for, hvad der sker med de sårede drenge. Efterhånden begynder meldingerne at nå dem fra Camp Bastion, men de krydser hinanden og er forvirrende. Så er Karrebæks tilstand fin, så er den ikke. Nogle fragmenter sidder tæt på hjertet. Efter en operation bliver han fløjet til Danmark til yderligere behandling.

”Han var lige ved at tage billetten,” tænker Jacob.

Rasch har fået fragmenter i underbenet og skal også til Danmark for at blive behandlet, og det samme skal Lags, der fik fragmenter i skulderen. Mathiesen bliver bare rensset af lægerne, og så lukker de såret med fragmentet siddende i hans balde, inden de sender ham tilbage til Budwan. Resten af tiden i Afghanistan har ingeniøren jern i bagdelen og slår ud på minesøgeren.

Det kan vare længe, inden Rasch og Karrebæk kommer tilbage, om overhovedet. Det er to af Jacobs dygtigste folk.

”Min næstkommanderende og min mest udødelige mand. Og for hvad? For prisen på nogle høns.”

Andre var også tæt på at blive såret. Jacobs vognkommandør Korsør har et hul i bukserne lige ved inderlåret. Det er umuligt at stoppe tvivlen.

"Er det virkelig mine drenges liv værd? Og mit" funderer Jacob igen og igen.

De resterende i gruppen er bare vrede. De taler om det samme aften. Karrebæk var et socialt omdrejningspunkt i gruppen og BV's bedste kammerat.

"Nu skal vi fanme bare nakke de svin," går snakken. De har lyst til at gå ud igen med det samme, bare gå indtil de tiltrækker en føling, og så give igen. Sådan har Jacob det overhovedet ikke. Han tænker ikke med angst på Taliban, men han er bange for Green Zone.

"Det kan vi jo ikke bare gøre. Hver eneste gang vi går derud, sætter vi vores liv på spil. Vi er nødt til at tænke os om," påpeger han.

Men det er ikke drengenes opgave at lave kalkyler over risikoen. Deres arbejde er at gå ud og skyde, og nu vil de bare have lov. Det er til gengæld Jacobs opgave ikke at kaste dem ud i noget unødvendigt farligt. Diskussionerne bølger.

"Det nytter jo ikke noget," siger han også. "For hver eneste talibaner, vi dræber, skaber vi bare tre nye."

Morterobservatøren har det ad helvede til, men hverken han eller udstyret kan umiddelbart bebrejdes for egenbeskydningen, kommer det frem, senere også en i auditørundersøgelse. Måleapparaterne blev efter alt at dømme forstyrret af et stærkt magnetfelt, som opstod på grund af noget jern i nærheden. Det var bare pokkers uheldigt.

"Men det havde jo slet ikke været nødvendigt at lægge mortarild, hvis ikke patruljen var kommet helt derud, hvor vi mistede kontrollen," tænker Jacob. Det var derfor, det gik galt.

Han kan mærke, at han bliver varm af vrede, når tankerne svinger den vej. Det lyder så smukt, at de skal være imødekommende over for civilbefolkningen og endelig ikke hidse folk op.

"Men den slags CIMIC-patruljer er kun noget værd, hvis man går ud med to bataljoner og lægger en ring om mødet," tænker han. "Det holder ikke på den måde, det gøres nu."

Det er taget lige efter ankomsten til Afghanistan): Jacob kalder konstablene i 1. gruppe sine drenge: Fra venstre: Rasch, BV, Karrebæk, Rønne, Luffe, Tarding, Jacob. Øverst på Piranhaen fra venstre: Korsør, Hou og Flindt.

Jacob spekulerer på, om de høje herrer, som udtænker opgaverne i telte langt væk, nogensinde har sat deres ben i Green Zone. Eller om de blot er interesseret i en stjerne mere på skulderen.

”De har ikke besluttet sig ordentligt for, om de vil snakke, eller om de vil slå,” tænker han.

Hvis cheferne vil snakke, som de siger, så kræver det, at ISAF har så mange soldater med hver eneste gang, at Taliban ikke tør slå. Så kan soldaterne måske gøre en forskel uden at smadre de civiles ejendom og selv blive såret. Hvis cheferne vil slå, må de give soldaterne lov til at skyde med alt, hvad de har. Kæmpe, som de er uddannet til. Rydde bulen, selv om det koster nogle civile.

Som det er lige nu, kan fjenderne grine af danskerne, føler Jacob. De kan sidde i deres pyjamasdragter i skyggen og vente på, at ISAF

går ud med alt for få mand, alt for lidt støtte og alt for få beføjelser – og så skyde de udenlandske soldater, som om de var ænder i et skydetelt i Tivoli.

Senere tænker Jacob: "Vi er i krig på et halvt mandat. Hold 9 er en tømmer uden hammer. Vi kan sagtens holde sømmet, og vi ved, hvordan vi slår det i. Vi har bare ikke kraften til det."

I de bekymrede timer efter følingen, da drengene lappes sammen, tænker Jacob arrigt, at han hellere vil være loyal over for sine drenge end over for de ansigtsløse chefer langt væk. Men hvordan er man det i et system som dette? Han er jo bare en sergent fra Danmark. McChrystal er general i USA. Man må vel vænne sig til det:

"Vi er infanterister. Vi er de undværlige."

Jacob er lidt flov over, at Hjorth og Sandvad beskriver ham som "slukket" derude. Sådan oplevede han det ikke selv. Han synes, at han havde styr på det under frigørelsen. Men heller ikke mere – det er rigtigt. Han brugte al sin kapacitet på at holde hjernen i gang og magtede ikke at kommunikere eller følge med i resten af delingens arbejde.

"Jeg har garanteret set forfærdelig ud," tænker han.

Normalt er han helt på. Kører på to radioer og stiller konstant forslag til manøvren. Med løgneren over hovedhøjde, som han selv-ironisk udtrykker det. Men under frigørelsen fulgte han bare med. I glimt piner han sig selv med det:

"De tænker sikkert skidt om mig," tænker han.

Hjorth og Sandvad er selv trætte og chokerede efter følingen. Sandvad har et hul i ærmet, i det lillebitte stykke stof, der ikke rørte hans overarm. Vennerne taler ikke så meget om, hvordan de har det umiddelbart efter kampen, men fællesskabet kan mærkes i stilheden og de røverhistorier, som de malende roder sig ud i for at gennemgå følingen. Og han er glad for, at de er der. Drengene har han et ansvar for, men over for Hjorth og Sandvad kan han trække vejret, som han vil. Havde han spurgt dem, hvad de mente om hans indsats, havde de svaret, at han gjorde alt, som han skulle. Sørgede for hjælp til de sårede, kæmpede og fik sine mænd ind. Hjorth ville også have sagt, at han beundrer Jacob for at være mere ærlig end de fleste om, hvordan han

har det. Men det bliver ved røverhistorierne og den ordløse opbakning i døgnnet efter chokket.

Pløger foreslår, at Jacob skal tage et par rolige dage, så han kan sunde sig og få styr på sin gruppe. Han mangler jo en del af sine folk, og det er for tidligt at sige, om Rasch og Karrebæk kommer tilbage. Erstattet bliver de ikke. En såret er et tab hernede. Jacob kan for eksempel være på bilerne, som støtter patruljerne i zonen, siger Pløger. Det lyder som en god plan. Jacob vil gerne hurtigt ind i kampen igen, men han er også træt.

Dagen efter ildkampen slipper hele gruppen for at gå ud. I stedet tømmer drengene og Jacob skrald og gør rent i lejren. Jacob tager sig også sammen til at skrive på Soldaterportalen. Mange af drengenes pårørende følger hans profil, og han vil som deres fører informere og berolige. Ikke alle drengene er lige flittige til at gøre det, har han på fornemmelsen.

Hej alle. Der er kun lige tid til en kort besked. Vil bare lade jer alle sammen vide, at vi alle har det godt på trods af fire sårede i går. Det var alle sammen i min gruppe. De to af dem fra min faste kampgruppe og de to andre hhv. en MP'er og en ingeniør, som jeg havde underlagt. Der skal nok komme mere om episoden. Men jeg har det godt, selv om jeg er lidt rystet, og mine drenge klarede det pisseflot. Vi var under beskydning, da vi fik de fire sårede, og folk kæmpede videre, mens de lap-pede sammen. To af de sårede kæmpede også videre, mens de blev lappet, så det fungerede rigtig godt. Nærmere følger, når jeg får lidt mere tid. Hilsen Jacob.

Han fik vist også ringet hjem, men husker det knap. Det var rart at høre sine forældres stemmer, men det var ikke rart at høre deres stilhed, da han fortalte, hvad der var sket. Hvad skal man så sige? Kan I have en god aften? Jacob hader at gøre dem bekymrede.

Han spekulerer også på det, som han lærte derude: at der ikke er langt fra levende til død. Så lover han sig selv:

”Fremover vil jeg kunne stå inde for alt i mit liv. Jeg vil ikke spille det på pis.”